

POVODOM SMRTI AKADEMIKA VOJMIRA VINJE (1921. – 2007.)

U petak, 15. lipnja 2007. godine umro je Vojmir Vinja, redoviti profesor u miru, akademik HAZU. Moj učitelj. Moj veliki učitelj. Zapravo naš učitelj (ostavio nas je, hvala Bogu, dosta iza sebe). Prvi sam put za nj čuo kao student u Zadru (usput, bio sam predstavnik studenata talijanistike u Znanstveno nastavnom vijeću Filozofskog fakulteta) iz usta, danas pokojne, prof. Vere Gerensdorfer koja ga je stalno predlagala u sva moguća povjerenstva koja su se ticala romanistike i svi su te njene prijedloge jednodušno prihvaćali pa sam se ja u svojoj, tada mladoj, dugokosoj rockerskoj glavi pitao „koji je to genijalac?”. Kad sam ga prvi put vidio, u Dubrovniku 1982. godine na poslijediplomskom studiju romanistike koji sam upisao točno na svoj rođendan 18. siječnja a koji je on vodio (vodio je zapravo cijeli studij lingvistike), bio je dakako sasvim drukčiji od slike stvorene u spomenutoj rockerskoj glavi. Nekako sam mu odmah bio simpatičan – nemam pojma zašto jer to svakako nije prvi dojam koji izazovem u ljudima. Bio sam jedini student u skupini kojemu je govorio Ti (čime sam se silno ponosio i pravio se važan) i ta njegova simpatija prema meni bila je toliko očita da su me kolege s Lingvistike uvijek slali k njemu, voditelju, da ishodim kakvu promjenu satnice, izlet i sl. Sada, dok uz njegovu smrt razmišljam o tim danima, nije mi nikako jasno što je on to vidio u meni toga siječnja 1982. godine; žao mi je što ga to nikada nisam pitao. A bilo je bezbroj prilika jer od tada pa sve do njegove smrti (zadnji sam put s njim razgovarao nekoliko dana prije njegova zadnjeg odlaska u bolnicu) bili smo u stalnim kontaktima, dakako ne samo stručnim. Kad sam upisao lingvistiku u Dubrovniku mislio sam da ću se baviti neurolingvistikom i

filozofijom jezika, a onda sam upoznao Profesora i zaljubio se u etimologiju, dijalektologiju, povijest jezika, dakako sve to smješteno u jadransko i romanističko okružje. Danas mogu s punom odgovornošću reći da je bio veliki učitelj, znao nas je zapravo naučiti kako da učimo, kako da budemo precizni, strogi u prosudbama, oprezni i nadasve skromni uz sve to. Bio mi je mentorom i za magistarski i za doktorski rad. Njemu dugujem i sveučilišnu karijeru (kolege iz Pule su ga bili zamolili da im preporuči koga, pa je on mene zvao i pitao bih li otišao raditi u Pulu i – evo me tu gdje jesam), a prije svega dugujem mu zahvalnost za veliki dio znanja iz lingvistike koje sam tijekom godina stekao.

Imao sam priliku recenzirati neke njegove članke za razna uredništva časopisa gdje je objavljivao i u tim sam se prigodama osjećao jako glupo, naime jako glupo mi je izgledalo kad bih napisao kako je Vinja nešto dobro uočio, kako je metoda kojom se služi izuzetno dobra, kako je sve sustavno dobro posloženo i da predlažem izdavaču da članak objavi kao izvorni znanstveni rad – pa tko sam ja da govorim o velikom Vinji, da odlučujem o njegovim člancima. Jer uvijek sam ga tako doživljavao, kao nedostižnu veličinu kojoj težim, što zapravo i nije samo neki subjektivni doživljaj, nego puka realnost. Često je govorio o svojim učiteljima, posebice o Skoku, o širini njegovih interesa, govorio je kako su njegovi (Vinjini) interesi puno suženiji („Skok se je bavio cijelim Balkanom, od rumunjskoga do albanskoga, bio je romanist a napisao je hrvatski etimologijski rječnik..., a ja sam sve to suzio na Jadran” – to je izjavio u Puli na Filozofskom fakultetu na predstavljanju *Jadranskih etimologija* koje smo mu predstavili ja i dr. Vlado Skračić; usput, tada je izjavio i da je kao svaki profesor presretan kad ga njegovi učenici „dostignu i nadmaše” skrećući pogled prema meni i Vladi čija su se lica ozarila na te riječi premda nam je bilo sasvim jasno, kao uostalom i svima u dvorani, da je riječ o komplimentu. Što bismo tek mi njegovi učenici (smijem li reći sljedbenici?) mogli reći? Ja sam se na primjer ograničio na Istru, danas gotovo isključivo na istrorumunjske govore (jezik kojim govori još dvjestotinjak ljudi u desetak sela), spomenuti Vlado Skračić pak na srednjodalmatinske otoke itd. itd.

Vojmir je Vinja veliki znanstvenik, u svjetskim razmjerima. Hrvatskom je jezikoslovlju, kao i njegov učitelj Petar Skok, podario kapitalna djela. Dugo je živio (86 godina!). Imao je sreću da je do samoga kraja, barem što se mozga tiče, bio kao u najboljim danima pa je u svom (danas znamo) zadnjem dijelu života, koji je posvetio prevodenju (prevodio je izuzetno uspješno i prije) dao hrvatskoj znanstvenoj i kulturnoj javnosti, po riječima urednika akademika Augusta Kovačeca (koji je svakako i te kako kompetentan za takve prosudbe), maestralan prijevod Mointagnovih eseja. Na žalost nije dočekao da knjiga izađe iz tiska. Ipak, moglo bi se reći da je V. Vinja u potpunosti zaokružio svoj znanstveni put, praktično mu ništa nije ostalo na stolu (iz razgovora znam da nakon spomenutih eseja nije ništa više planirao ozbiljnije raditi). Istini za volju i da je kojim slučajem umro nakon *Jadranske faune*, njegova veličina i značaj za hrvatsko i svjetsko jezikoslovlje ne bi bio bitno manji. A poslije smo dobili još i *Jadranske etimologije* i nekoliko za hrvatsku kulturnu i znanstvenu javnost bitnih prijevoda (da ne spominjem članke). Doduše, malo smo toga o njegovim radovima rekli u ovom nekrologu, ali oni svakako zaslužuju jednu sustavnu obradbu u nekom malo kasnijem vremenu od autorove smrti, da se, pored ostaloga, onim malobrojnim, prije svega poslijediplomskim, studentima koji se po našim sveučilištima posvećuju dijakronijskim istraživanjima i kojima V. Vinja ne će biti redoviti profesor u miru i akademik HAZU, nego jednostavno vinja, opća imenica pisana malim slovom, olakša snalaženje kroz zaista impozantan opus neumornoga znanstvenika. Kaže se da čovjek živi sve dok je u nečijem sjećanju. A ljudi kao što je bio Profesor nastavljaju život i nakon smrti onih koji ga se sjećaju, na sniježnobijelom papiru, ispod crte uglavnom, u citatima! A njih će (citata), posve sam siguran, još uvijek biti i dugo dugo nakon što i svi mi prijeđemo granicu koju je naš profesor nedavno prestupio.

Veliki su ljudi skromni. I prof. je Vinja zacijelo bio takav, i skroman i velik. Sve do posljednjih trenutaka, i neposredno nakon njih. Htio je naimedat ga isprati samo najuži krug ljudi, obitelj i prijatelji. Dok sam gledao kako ga nekakva automatska hidraulika spušta s razine popločana tla u skrivene podzemne prostore zagrebačkog krematorija, palo mi je na pamet

je li i on zurio u Skokovu raku (puno mi je pričao o Skoku, ali nikada o njegovom sprovodu, i to sam ga možda bio trebao pitati) i bio tužan kao i ja dok sam zurio u njegovu, jesu li mu mozgom hujale iste ili barem slične misli? Bilo kako bilo, otišao je, ostavio nas je da sami nastavimo započeta i planirana istraživanja bez njegova u zadnje vrijeme (desetak, petnaestak godina) uglavnom zadovoljna klimanja glavom i odobravanja, da nalazimo nove recenzente za svoje knjige, a na nama je da ga zadržimo u sjećanjima i da ga presađujemo u uspomene naših učenika kao što je on to činio sa Skokom i Barićem, pa mi se ponekad učini kao da sam obojicu i osobno poznavao.